

Unitatea I - Terra - o planetă în miscare
Universul și Pământul Sistemul solar
Terra - o planetă în orbite
Căracteristicile terestre
Recopilare și discuție

Unitatea II - Terra - o planetă în miscare
Globul terestru și harta
Coordonatele geografice
Miscarea de rotație și rotația sa
Miscarea de revoluție și consecințele sale
Luminarea și oscilația terestru
Climatul terestru
Unitatea local - o zonă înălțată
Recopilare și discuție

Unitatea III - Terra - o planetă în miscare
LITOSFERA - caracteristicile
Sferele interne a Pământului
Relieful terrei
Vulcani și cutremururi

ATMOSFERA - caracteristicile
Elemente și compozitie atmosferică
Vînturi și vîrfuri
Zonă climatică
Climat, evenimente meteorologice
Forme de relief terestru - depresii, văi

Recopilare și discuție
Unitatea IV - Caleidoscopul lumii

Oceane și mări
Apelor continentale

Sedimentație
Depresiile pe care le pot crea
Apale din cîmp confuză

Micunuri marine și marea
Vînturi, precipitații, înălțări
Inundații și caleidoscop

PIROFIZICA - fenomenele termice
Activitatea geologică a vîrstelor
Serie - rezultatul vîrstelor
Erosiunea hidrografică și sedimentație
Recopilare și discuție

Unitatea V - Zonă de numărare ale Terrei

Cartografierea datelor de numărare

Recopilare și discuție
Mărimea terrei și lumenii

Mărimea terrei și lumenii

Geografie

Caiet de lucru pentru clasa a V-a

Unitatea I • Terra – o planetă a Universului

Universul și Sistemul Solar	8
Terra – o planetă a Sistemului Solar	12
Călătorie virtuală în Univers	14
<i>Recapitulare și autoevaluare.</i>	15

Unitatea II • Terra – o planetă în mișcare

Globul geografic și harta	18
Coordinatele geografice	20
Mișcarea de rotație și consecințele sale	22
Mișcarea de revoluție și consecințele sale	24
Orientarea în spațiul terestru	26
Măsurarea timpului	27
Orizontul local – orientare, măsurare	28
<i>Recapitulare și autoevaluare.</i>	29

Unitatea III • Terra – o planetă în transformare

LITOSFERA. Caracteristici și importanță	32
Structura internă a Terrei	33
Relieful Terrei	36
Vulcanii și cutremurele	38
Reguli și măsuri în caz de cutremur	39
Relieful orizontului local	40
<i>Recapitulare și autoevaluare.</i>	41
ATMOSFERA. Caracteristici și importanță	42
Elemente și fenomene meteorologice	43
Vremea și clima	46
Zonele climatice ale Terrei	47
Clima, vremea și activitățile umane	50
Fenomene climatice extreme. Reguli și măsuri	51
<i>Recapitulare și autoevaluare.</i>	53
HIDROSFERA. Caracteristici și importanță	54
Oceanul Planetar	55
Apele continentale	58
Ghețarii	62
Resursele de apă potabilă	64
Apele din orizontul local	65
Măsuri de protecție a apelor	65
Viituri. Revârsări. Inundații	66
<i>Recapitulare și autoevaluare.</i>	67
BIOSFERA. Caracteristici generale	68
Repartiția geografică a viețuitoarelor	69
Solul – resursă a vieții	72
Protecția plantelor, a animalelor și a solurilor	74
<i>Recapitulare și autoevaluare</i>	75

Unitatea IV • Zonele naturale ale Terrei

Diversitatea peisajelor naturale terestre	78
Recapitulare finală.	82
Atelier.	84
Harta fizică a lumii	88

Terra – o planetă a Universului

Universul și Sistemul Solar – aspecte generale

Terra – o planetă a Sistemului Solar
(formă și dimensiuni)

Călătorie virtuală în Univers

Recapitulare și autoevaluare

Competențe generale

1. Prezentarea realității geografice, utilizând mijloace și limbaje specifice
2. Raportarea realității geografice spațiale și temporale la reprezentări cartografice
3. Studierea spațiului geografic, realizând conexiuni cu informații dobândite la alte discipline școlare
4. Elaborarea unui demers investigativ din perspectiva educației permanente și pentru viața cotidiană

Competențe specifice

- 1.1. Utilizarea termenilor geografici în contexte diferite
- 1.2. Descrierea unor elemente, fenomene sau procese geografice observate direct sau indirect
- 3.1. Descrierea unor elemente, fenomene și procese geografice folosind noțiuni din matematică, științe și tehnologii
- 3.2. Precizarea legăturilor dintre realitatea geografică și fenomene din domeniul științe și tehnologii
- 4.1. Utilizarea metodelor simple de investigare
- 4.2. Ordonarea elementelor geografice după anumite criterii

I. Completează spațiile punctate de mai jos cu informațiile corespunzătoare.

1. Universul este:

2. Universul se mai numește ..... sau .....

Galaxiile reprezintă .....

Galaxia noastră se numește .....; conține peste 150 de miliarde de ..... și după formă face parte din galaxiile .....

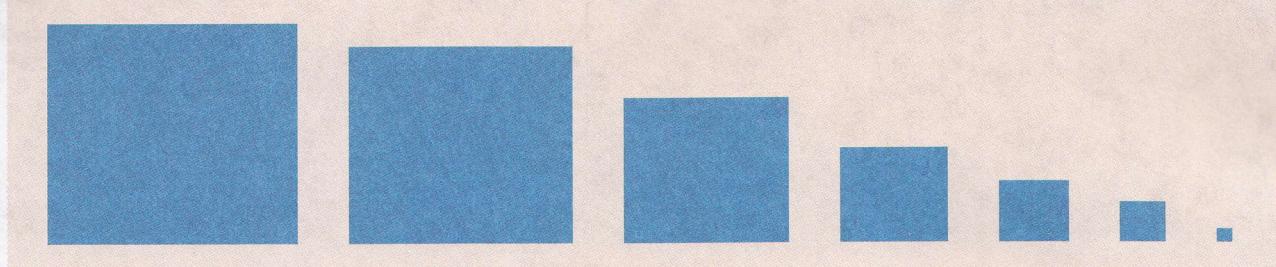
Stelele sunt .....

II. Se dău următoarele corpuri și structuri cosmice: *sistem de galaxii, planetă, galaxie, stea, Univers, sistem solar*. Scrie în casetele de mai jos aceste corpuri și structuri cosmice ordonate de la „mic” la „mare”.

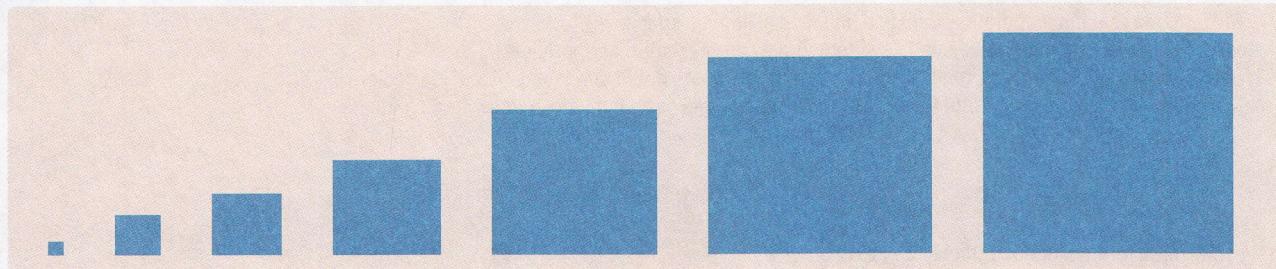
.....	.....	.....	.....	.....	.....
.....	.....	.....	.....	.....	.....

III. Imaginează-ți că Universul este reprezentat schematic sub forma unui pătrat. Cele două desene de mai jos sugerează „dimensiunea” Universului în diferite momente ale evoluției sale.

A

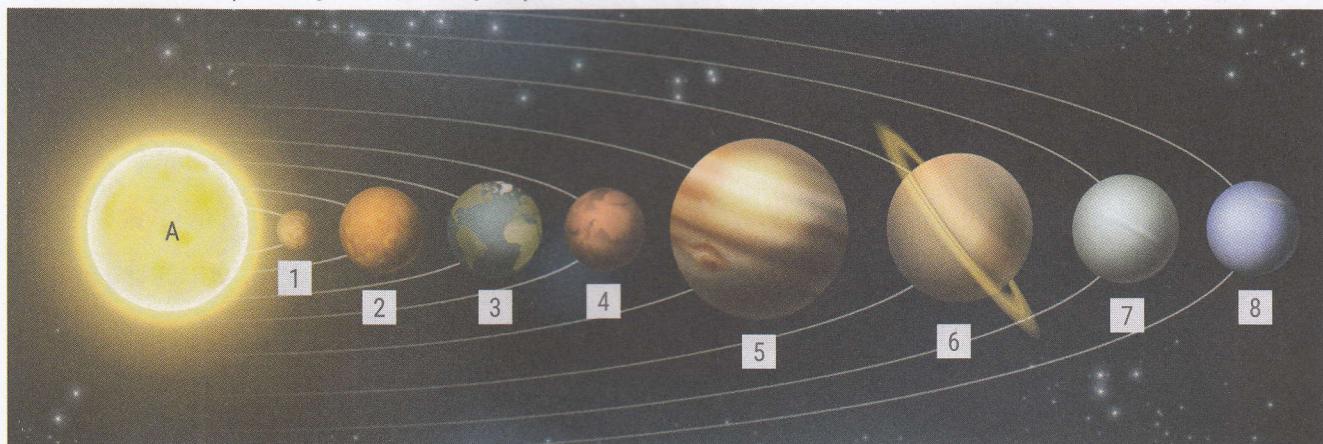

B

Scrie în caseta liberă litera cu care este marcat desenul care sugerează evoluția Universului de la apariție până în prezent.

I. Observă cu atenție imaginea de mai jos și scrie în casetele libere:

1. Categoria de corpuri玄明 din care face parte corpul marcat în imaginea de mai sus cu litera A:

.....

2. Categoria de corpuri玄明 din care fac parte corporile marcate cu cifre de la 1 la 8:

.....

3. Numele fiecărui dintre corporile marcate în imagine cu cifre:

1:	2:	3:	4: .....
5:	6:	7:	8: .....

4. Alte corpuri玄明 din Sistemul Solar pe care le cunoști:

.....

II. Desenul schematic de mai jos prezintă principalele categorii de corpuri玄明 din Sistemul Solar.

Analyzează desenul și scrie în casetele libere răspunsurile la următoarele cerințe:

1. Menționează singurul corp din Sistemul Solar cu lumină și căldură proprie:

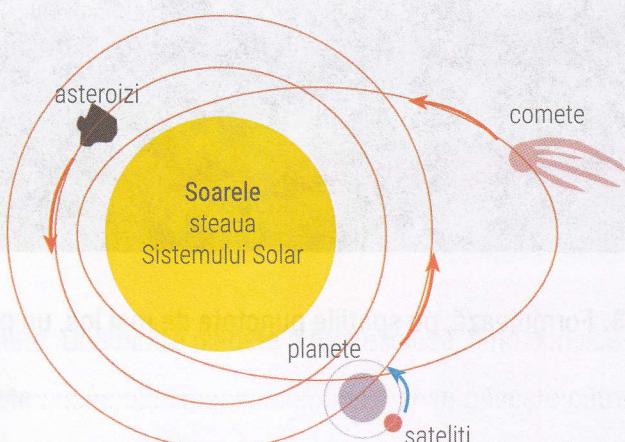
.....

2. Săgețile roșii indică faptul că respectivele corpuri ce rești se rotesc în jurul Soarelui. Scrie denumirea acestor corpuri:

.....

3. Scrie denumirea corpurielor care se rotesc în jurul planetelor, aşa cum indică săgeata albastră:

.....

III. Completează spațiile punctate din textul de mai jos cu informațiile corespunzătoare.

Cel mai mare corp din Sistemul Solar este ..... o stea de mărime .....

În jurul Soarelui se rotesc, pe orbite proprii, corpuri cosmice reci, fără lumină proprie, numite .....

După poziție, mărime și alcătuire planetele pot fi grupate în două categorii: ..... de dimensiuni mai mici și alcătuite din roci, și ..... gigantice, alcătuite din gaze. În jurul planetelor, se rotesc ..... care sunt de asemenea corpuri ..... fără lumină proprie.

Singurul satelit natural al Terrei se numește .....

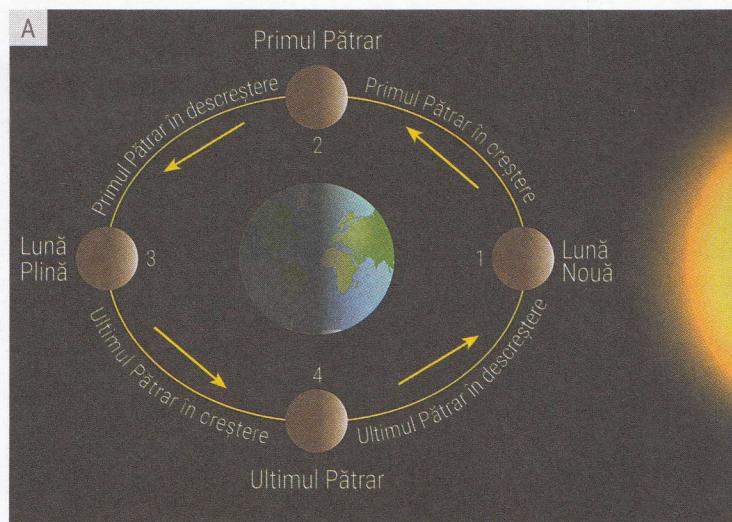
IV. Răspunde la următoarele cerințe:

1. Scrie pe spațiile punctate informațiile care completează enunțurile de mai jos:

- Distanța Terra – Lună este de ..... km.
- Comparativ cu Terra, Luna este de 4 ori mai ..... în diametru.
- Luna se rotește în jurul Terrei în aproximativ ..... zile.
- Luna se rotește în jurul axei sale în aproximativ ..... zile.
- Suprafața Lunii este acoperită de un strat gros de praf, deoarece acest corp cosmic este lipsit de .....
- Ca urmare a impactului cu meteoritii, suprafața Lunii prezintă numeroase adâncituri rotunde, numite .....

2. După poziția sa între Terra și Soare, Luna ne apare luminată diferit. Imaginele de mai jos prezintă principalele faze ale Lunii, marcate cu cifre de la 1 la 4.

Observă cu atenție aceste imagini și scrie în casetele libere faza Lunii corespunzătoare fiecărei cifre.

1 -	.....
2 -	.....
3 -	.....
4 -	.....

3. Formulează, pe spațiile punctate de mai jos, un punct de vedere referitor la formarea Lunii.

V. Analizează împreună cu colegul/colega de bancă informațiile prezentate în tabelul de mai jos și grupați planetele după mărime, în două categorii: planete mari și planete mici. Scrie apoi în casetele libere numele planetelor.

Caracteristici	Planetele Sistemului Solar							
	Mercur	Venus	Terra	Marte	Jupiter	Saturn	Uranus	Neptun
Depărtarea de Soare (mil. de km)	60	108	150	228	778	1 429	2 875	4 504
Raza (km)	2 439	6 052	6 378	3 397	71 492	60 330	25 559	24 746
Numărul de sateliți	0	0	1	2	67	62	27	13

Planete mari:

.....

.....

.....

.....

Planete mici:

.....

.....

.....

.....

VI. Analizează imaginile de mai jos și completează spațiile punctate din enunțurile următoare cu informațiile corespunzătoare.

1. În jurul Soarelui se deplasează pe orbite proprii și corpuri cerești numite ....., prezentate în imaginea .... .

Majoritatea acestor corperi se află între planetele Marte și

2. Prin distrugerea asteroizilor sau a altor corperi玄ice formate din roci se formează ....., care sunt atrași de planete sau de către sateliți și cad pe suprafața acestora producând ..... . Un astfel de ..... este prezentat în imaginea ..... . Se numește Craterul Meteor și se află în America de Nord.

3. Pe orbite alungite se rotesc în jurul Soarelui corpuri cerești numite ..... . Acestea sunt alcătuite din cap și ..... . Capul este format dintr-un nucleu de ..... , înconjurat de o ..... din pulberi fine și gaze. Coada devine vizibilă și strălucitoare pe măsură ce cometa se apropie de ..... . O dată la 76 de ani, cometa din imaginea ..... , numită Halley, trece prin apropierea Pământului.

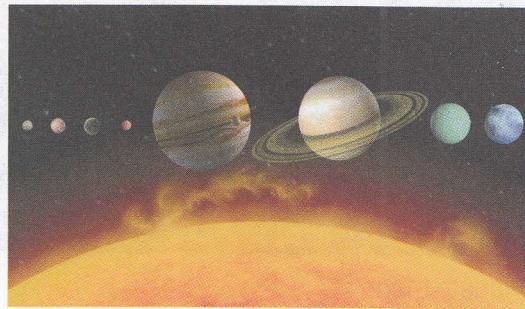

4. Până în anul 2006, Sistemul Solar era alcătuit din 9 planete. Una dintre planete a fost exclusă, fiind considerată „planetă pitică” sau „planetoid”. Acest corp ceresc este ..... și se găsește către marginea Sistemului Solar, într-o zonă în care există o mare aglomerare de astfel de „planete pitice”.

I. Observă cele trei imagini de mai jos și răspunde la următoarele cerințe, încercuind litera corespunzătoare răspunsului corect.

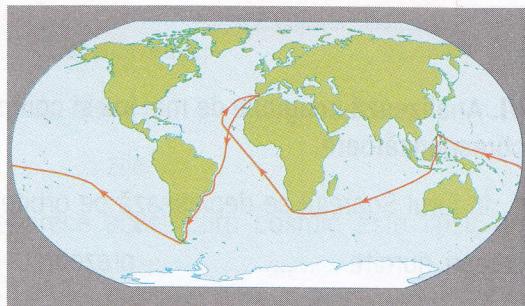
1. Forma Terrei poate fi diferită de forma celoralte planete și corpuri cosmice cunoscute de mai multe sute de ani de astronomi?

- a. Da, deoarece fiecare planetă sau corp cosmic are formă sa proprie, asemănătoare fie cu o sferă, fie cu un cilindru sau cu un con.
- b. Da, deoarece toate celelalte planete au formă unor cuburi.
- c. Nu, deoarece toate planetele sunt perfect identice ca dimensiuni și formă.
- d. Nu, deoarece toate planetele au o formă asemănătoare unei sfere.

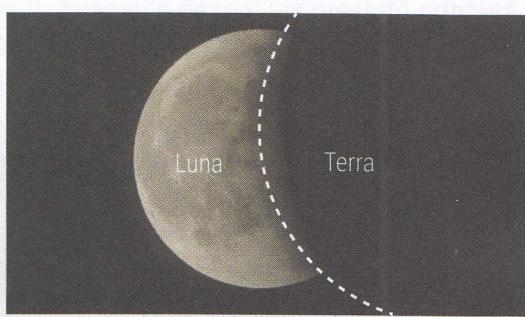
2. Ce dovedește faptul că vasele expediției conduse de Magellan au pornit și au sosit în același port, mergând doar înainte, prin oceane necunoscute?

- a. Expediția condusă de Magellan indică faptul că în acea vreme erau navigatori îndrăzneți.
- b. Expediția condusă de Magellan demonstrează că pe Terra există oceane.
- c. Expediția condusă de Magellan a reprezentat prima călătorie în jurul Pământului, demonstrând astfel forma de sferă a planetei noastre.
- d. Expediția condusă de Magellan a reprezentat prima călătorie în jurul Pământului, demonstrând astfel că Pământul este plat.

3. Dacă în timpul observațiilor astronomii au văzut umbra rotundă a Terrei proiectată pe suprafața Lunii, ce concluzie au putut trage?

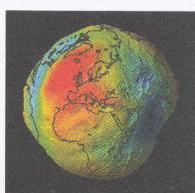
- a. Astronomii au văzut umbra rotundă a Terrei proiectată pe suprafața Lunii și au înțeles faptul că Luna este luminată.
- b. Astronomii au văzut umbra rotundă a Terrei proiectată pe suprafața Lunii și au înțeles faptul că planeta noastră este luminată.
- c. Observând umbra rotundă a Terrei proiectată pe suprafața Lunii, astronomii au înțeles că forma planetei noastre este tot rotundă.
- d. Observând umbra rotundă a Terrei proiectată pe suprafața Lunii, astronomii au înțeles că Luna este mai mică decât planeta noastră.

II. Completează spațiile punctate din enunțurile următoare cu informațiile corespunzătoare:

1. Planeta noastră are o formă aproximativ ..... turtită la poli și ..... la Ecuator.

2. Forma reală a planetei noastre este mai complexă decât o sferă și poartă numele de .....